

Tisková zpráva

***Sudety – Ztracený ráj* / Jaromír 99, Kateřina Tučková, Marie Hajdová, David Jan Žák, Michal Vrba, Petra Klabouchová, Michaela Klevisová, Petra Dvořáková, Jakuba Katalpa, Jaroslav Rudiš, Leoš Kyša**

Spolu s vyhnáním Němců po druhé světové válce odešly z pohraničí i jejich příběhy. Dějiny jsou přítom na příbězích a jejich sdílení postavené. A tak jsme okleštili svoji minulost o paměť lidí a míst, vyprávění umklo. Mlčení přítom způsobuje možná ještě horší traumata než zlá slova.

Kniha povídek nakladatelství Host nazvaná *Sudety – Ztracený ráj* vrací hlas příběhům, které se tu děly nebo mohly dít ještě před tím, než druhá světová válka všechno změnila. Napsalo je deset předních českých autorek a autorů včetně Kateřiny Tučkové, Jaroslava Rudiše, Leoše Kyši nebo Michaely Klevisové, ilustroval je Jaromír 99. Desetihlasá mozaika ukazuje, jak různorodé pohraničí je, propojuje německé, české i židovské rodiny, nahlíží do minulosti před odsunem, vrací ztracený ráj na bílá místa mapy.

„Původní nápad vzešel od Jaromíra 99, chtěl vytvořit knihu o jeho rodném Jesenicku. Postupně jsme ale došli k tomu, že záměr rozšíříme na celé pohraničí a oslovíme autorky a autory, kteří mají k Sudetům vztah, buďto se tam narodili, nebo tam v nějaké fázi života žili a ve své tvorbě to reflektují,“ vysvětluje redaktor knihy Jakub Šilhavík z nakladatelství Host. Kniha tak obsahuje příběhy napříč republikou, od Bruntálu po Ústí nad Labem, od Šumavy po jihomoravský Mušov.

Například Michaela Klevisová je ve svých detektivkách rozkročená přes půl republiky, některé její knihy se odehrávají na Šumavě, jiné v Beskydech nebo na jihu Moravy. Pro soubor napsala povídku z Lužických hor. „Když jsem byla malá, moje máma nás ráda brala na výlety po Sudetech, přitahovala ji atmosféra těch míst. Její láska k pohraničí došla až tak daleko, že naši koupili chalupu v Lužických horách v Krompachu. Jezdili jsme tam každý víkend a trávili tam skoro celé prázdniny, mohla jsem sledovat, jak se to místo mění třeba s ročními obdobími, zamilovala jsem si to tam. Když se potom rodiče rozvedli, chalupa zůstala tátovi a já jsem tam přestala jezdit, to mi bylo asi deset,“ vysvětluje Michaela Klevisová, proč děj svojí povídky umístila právě do krompašského domku. „Díky té povídce jsem se na ta místa mohla znovu vrátit, byť jen v myšlenkách. Překvapilo mě, jak se mi najednou po těch desetiletích všechno vybavilo, každý detail včetně vůní. Ta naše chalupa byla bývalý mlýn po odsunutých sudetských Němcích, pořád tam byly jejich věci, kořenky s německými nápisy, německé knihy a časopisy, dokonce dětské hračky na půdě. A my si vždycky s mámou představovaly, jaké to asi bylo, když tam ti lidé žili a jak muselo být těžké odejít. Při psaní jsem na tohle všechno vzpomínala.“

Klevisová také prošla rodinný archiv s fotografiemi chalupy. A dala je k dispozici i Jaromíru 99, aby mohl její povídku ilustrovat věrněji. „Podobně to bylo i v případě povídky Jakuby Katalpy, která se odehrává na Plzeňsku v domě, kde autorka žije a který má pohnutou sudetskou historii, i tam měl Jaromír 99 k dispozici přímo autorčiny fotografie,“ dodává Šilhavík.

Ostatně Jaromír 99 podobně pracoval i v případě ostatních ilustrací, které budí dojem autentických črt, záznamů ze starých cestovatelských deníků. Kreslil je tuší podle dobových fotografií a pohlednic, aby byla místa na nich co nejpodobnější tomu, jak Sudety v době, kdy se příběhy odehrávají,

skutečně vypadaly. V knize jich je přes pět desítek, z originálů vznikl soubor pro stejnojmennou výstavu, která bude poprvé k vidění na knižním veletrhu Svět knihy Praha 2025.

„Jako rodilý Sudeťák jsem na tohle téma hodně senzitivní. Mám rád ty jemné nuance mezi oblastmi hraničních hor, kde se pomyslné Sudety nachází. Jako by každá ves či městečko měly své tajemství, příběhy pod povrchem, které se dají zahlédnout v krajině nebo ve starých domech, jež na svých půdách, ve sklepech a kůlnách ukrývají poklady. Pravda, dnes jsou to už jen střípky, ale vždy mám radost, když najdu starou pohlednici, fotku s vybledlými sousedy,“ říká autor ilustrací Jaromír 99.

Kromě místopisu, tedy důsledného výběru povídek napříč Sudety, stojí kniha ještě na jednom podstatném kritériu: všechny povídky se odehrávají před druhou světovou válkou, v době, kdy mnohé části Sudet vzkvétaly. „Kniha o válce a následném odsunu sudetských Němců vyšla v posledních letech hned několik. Ale zmar a ruiny přece nejsou synonymem pro Sudety od věků, naopak, pro mnoho místních obyvatel to býval opravdu ráj, který v důsledku smutných dějin ztratili. Proto jsem chtěl po autorech a autorkách, aby dodrželi právě tohle zadání psát o pohraničí před rokem 1938. Závěrečná povídka ‚Čas raků‘ Kateřiny Tučkové potom slouží jako pomyslný epilog, její hrdina, starý německý muž, nalezne na začátku devadesátých let dvacátého století rodnou vesnici Mušov zatopenou vodní nádrží Nové Mlýny a vzpomíná na svůj život od dětství až po divoký odsun,“ dodává redaktor Šilhavík.

Proč je o téma Sudet a vyrovnávání se s česko-německou minulostí stále zájem, proč rezonuje u čtenářů a čtenářek? Odpovědi nehledají jen autoři, nakladatelé nebo samotní čtenáři, ale hledá je samozřejmě i historie a její popularizátoři. „Tyto dějiny si nevyprávíme, protože Sudety jako by neměly svou minulost, ale jen tu naši. Před rokem 1918 to přece nebyly ‚naše‘ dějiny, ale ‚jejich‘, tak proč si je vyprávět? Po Mnichovu jako by se tam nic nedělo, je to pro nás krajina, která více než šest let zůstala ‚bez dějin‘. Jako film, který se zastavil a zase se rozběhl až vyhnáním Němců v pětáctýřicátém roce. Jako by své dějiny nemělo území, místo, ale jen národ definovaný jazykem. A tak si teď tím naším jazykem budeme muset vyprávět také dějiny ‚jejich‘ území a ‚jejich‘ národa,“ vysvětlují Martin Groman a Michal Stehlík, autoři podcastu *Přepište dějiny*, kteří Sudety rámuji svým úvodním slovem. A Jakub Šilhavík je doplňuje: „Sudety a to, co se tam dělo během dvacátého století, nás nepoutají jen proto, že jde o zamlčované a stále nevyřešené téma minulosti, něco, s čím jsme se ještě nevyrovnali. Aktuální je pohled do pohraničí i kvůli současným válkám, zejména té na Ukrajině. Znovu zažíváme dobu, kdy jsou nedaleko od nás vyhánění lidé ze svých domovů, takže je logické, že se na to téma ptáme, že máme potřebu zkoumat, jak to bylo tehdy u nás.“

Sudety – Ztracený ráj vycházejí v nakladatelství Host na začátku května a obsahují povídky **Kateřiny Tučkové, Petry Dvořákové, Jakuby Katalpy, Michaely Klevisové, Davida Jana Žáka, Leoše Kyši, Michala Vrby, Jaroslava Rudiše, Petry Klabouchové a Marie Hajdové**. Ilustroval je **Jaromír 99**.

Knihu **pokřtíme na Světě knihy v sobotu 17.5. v 10 hodin** dopoledne v Sále Franze Kafky.

Ke knize chystáme společně s Galeríí Panská 1 a se Světem knihy **doprovodnou výstavu ilustrací Jaromíra 99**, která bude **k vidění od čtvrtka do neděle v Křížíkově pavilonu B**.

O recenzní výtisky si neváhejte napsat.

Klára Kubíčková

PR | propagace | média

Host – vydavatelství, s. r. o. | Radlas 5, 602 00 Brno

+420 774 443 602

kubickova@hostbrno.cz

www.hostbrno.cz